

ACC. N:R M. 14566: 1-8.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ligfrid Jonsson, Höör*
Härad: *Frosta* Berättare: " " "
Socken: *Höör* Berättarens yrke: *f. d. vagnmakare*
Uppteckningsår: *1958* Född år *1880* i *Höör*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Värskedar - handel och tillverkning. s. 1-4.
Danskt och svenskt. s. 5-8.

LUF 83

" 84

Vävskedar anskaffades i vanligaste fall av allmänheten utav kringvandrande västgötaknallar eller smålänningar, vilka hade nog var sina tillverkare i var av sina respektive landskap, och till fots färdades dom med sina långa tygpåsar över axlarna vilka de satte ner med en duns då dom väl var komna in om dörren till sina kunder, i mina barnaögon verkade de alltid trötta i synnerhet då det var mat eller kaffe på bordet, dom var nog lite skadespelare också, för att ta sig så billigt fram som möjligt, i regel blev dom ju bjudna på både mat å dryck, var det mycke varmt så var det drickakruset som fick en första påhälsning för man blir ju så torr i munn å hals då man gämt är ute å stryker vägarna, å drickakruset var ju lävligt för vem som kom, i regel stod det mitt på bordet, med lock på, så inte flugorna skulle tulla allt för mycke, dom for ju också gämt omkring så dom hade väl också sin rätt att få en liten slick, i synnerhet då någon myshadde druckit. Ja så vandrade dessa vävskedshandlare från by till by, från gård till gård och alltid blev det någon

affär där som fans en vävstol och det var ju inte många stugor i min barndom utan en sådan fans och på många ställen var det mer än en väv, dom vävde ju både linvävnad å kostymtyger för att inte tala om all sorters mattvävnader och till sist trasmattor, också olika sorts vävskedar till varje sorts vävnad så det gällde att vara försedd med lite av varje sorts vävskedar och alltid dubbler av varje, för en liten olycka kunde man ju inte se sej fri ifrån. Ja så dessa vävskedshandlande hade i regel sina bestämda ställen där dom logerade å tillbringade söndagarna, för dom hade alltid söndagen till vilodag, mängen sådan handlande var fri-religiös vilket dom många gånger hade stor nytta av då det alltid fans liksinnade i deras väg, för de, skall ju bryta den hungrige sitt bröd å je honom tak över huvudet å det är ju inte att förakta isynnerhet när det är bäst. Jag har aldrig sett en vävskedshandlande under vintermånaderna utan här i dessa trakter kom dom under sommarmånaderna å många hade lite småhäms med sej till avyttring, som nålar fingerborg

ACC. N:R M. 14566:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

säkerhetsmålar lite sytråd å knappar isynnerhet linneknapp-
ar å lite andra småsaker som skottspolar å spännare samt
vaxkolor. Den siste vävshedshandlanden som drog härigen-
om byggderna var från Markaryd och hette Pålsson en stor
grov karl, å alltid var han klädd i resårpjäcor som jag beund-
rade mycke. han ville gärna ta dom av sej å vila fötterna
i Fars lädertofflor medan han handlade, å då var det jag
som undersökte Pålssons pjäcor å fant att dom var ganska
tungva till följd av deras grovlek med dubbeltycho sulor och
en stor järncinka på på klacken, även läspetsen var järn-
beslagen så det var ju rickti dom, å drift var där nog i dom
sen dom väl var komna igång. detta är nu 70 år sedan, så
mycke är nog inte kvar av Pålssons grova pjäcor. Här i dessa
trakter fanns ingen som tillverkade vävshedar men i småland
var det nog ganska allmänt under vintrarna att dom satt i stu-
gorna hela stora familjer å tillverkade sådana, och så försäljar-
na här var upköpare där uppe sedan när dom vandrade här i
byggderna hade dom sina föräd på järnvägsmagasinet, så dom

kunde varje ny dag gå dit å fylla på lagret i sin långa tyg-
påse allt efter åtgången, och så fortsatte dom tills dom måttat
byggd för byggd, dom tog sej goda tider, så vad dom inte
hant med i dag fick vara till nästa dag, och priserna vari-
erade allt efter vävskedens utförande utseende å tätthet,
dom dyraste för finvävning kostade 4 kr 50 öre sedan skänk
prisetet allt efter kvalite, så vävskedar för trasmattor
kunde dom få ibland för en krona, vävskedar av stål
å messing är nog cirka 60 a 65 år sedan dom började,
ock sedan dog det gamla vävskedshantverket af sig skälvt
liksom alla andra hantverk. Dessa vävskedshandlare hade
rätt mycke pängar på sej i slutet av sesongen, efter den tidens påning-
värde, å postbank tror jag inte fans då, och handelsbank på landet
fans inte, emellertid gick dom med sitt kapital närmast hjärtat, å
alltid har det funnits girriga å illasinnade menskor. Så kom det
ut ett ryckte att en sådan knalle hade spärläst försvunnit han
kom aldrig hem, å var han varit sist var också värt att seja för
dom var ju lite överallt, telefon eller radio fans inte då, så det blev aldrig
upklarat. men i dessa trakter kom han aldrig mer

På 1800 talet var danskarna faktiskt före svenskarna i både jordbruk å hantverk, så ville en yngling förkärva sig lite utöver vad här var att hämta i lärdom om dessa branscher var Danmark att rekomendera, troligt vis även i handel men det känner jag inte till. Min Fader hade lärt som vagnmakare i Lund i fyra år, och ville gärna lära lite mer i yrket, på rekommendation av sin gamle mästare i Lund fick han anställning i Roskilde i Danmark där han stannade i sju år, då han ansåg sig kompetent att starta egen rörelse, varefter han slog sig ner här i Höör som vagnmakare, han var då 31 år, detta var år 1866 här var han sedan verksam i 45 år, varefter jag övertog rörelsen 1911 och drev den till 1947 då det var så gott som slut med vagnmakeriet till följd av bilarna, vagnmakeriet var ett fint yrke i min ungdom, att det gick tillbaka är ju tidens utveckling å där är inget att göra åt. Jag var bekant med en målare som även for över till Danmark för att förkärva sej i sitt yrke å stannade där en hel del år, å då han kom tillbaka var han

gift med en dansk flicka, å denna unga fru var en skick-
lig kokerska så hon fick mycke arbete här och var mycke
anlitad i många år, så fort det skulle vara något stort
kalas, så nog skulle den danske kokfrun stå för kothället
och alldrig utan beröm för go mad å mæn mad å mad i
rättan ti. Dom hade ju alltid mycke mer kalas hemma
förrån nu, som bröllop barndop födelshedagar å begraving-
ar å alltid vankades minstunde en ordentlig måltid mat,
och mången gång som vid bröllop varade dett både en å två
ja tillockmed tre dagar, å då var det gott att ha en riktig
kokerska att lita på. Men nu är hon ege mer. Ja jag glömde
ju att även jag har arbetat i Danmark en tid men ~~men~~
någon pige hade jag inte med hem, angående avlöning
var det rätt högre timpenning i Danmark för hantverkare
å maten kunde man inte klaga på, men arbetsförhåll-
ande var lite olika här i Sverige vill vi gärna ha lördagen
ledig åtminstone eftermidagen, men danskarna arbetade
gärna halva söndagen men så på måndagen var det inte

dansk träsko

ACC. N:R M. 14566:7

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

många danska hantverkare som arbetade, då gick dom
å fira så dom det var att driva ikring på gatorna från öl-
källare till ölkällare å dricka bir å brännvinskaskar å spela
kort å så blev det ju ett förskräckligt vrövel, slås riktigt
tror jag knappast att dom kunde, inte som en svensk inte,
i versta vrövel kunde dom ta upp en liten fick-kniv å ta
upp det lilla bladet å spörja hur mycke di tollte, å då var det
motparten som tog till harvårjan å så var den striden över.
Mejerirörelsen i Danmark var långt före svenskarna så det
var många ungdommar som var intreserade för saken som
reste över, i synnerhet till bornholm, så därifrån har många
både mejerister å mejerskor fått sin lärdom som nu sitter
här hemma i moderlandet å mår bra, och drevet fram rörelsen
efter danskt mönster, mejeriarbetare hade bra mycke mer betalt
där än här. Angående träskor var dansharnas mycke nåtta-
re å smäckrare än skåningarnas, dom kallades för klampa-
ska till följd av en träbit som gradades inn, en tvärsunder
klacken å en under så kallade sulan, så var det att sätta

nya klampar under då dom första var uppslitna, så dom slet inte på skälva träskon utan slitachen skulle uteslutande var på dessa klampar, och dom gjordes alltid utav torrt trä som var fyrklyvt till följd därav kunde dom göras mycke tunnare å smäckrare någon läderpuda fans inte utan den var tillformad utav skälva trädet så skulle dom passa riktigt fick dom göras efter dens fot som skulle begagna dom för alla har ju inte lika hög vrist eller svånge, skänningarna gjorde alltid träskorna utav grönt färskt trä därför fick dom vara grävre å skälva slitet var i skälva träskon så dom verha de mycke klumpigare, å var det också, men så hade vi läderputer över vristen, numera är dom lätt räknade som han göra en träsko numera är det ju uteslutande trätöflor som användes uppläning- ar har aldrig använt träskor. En infödd dansk lär sållan att tala riktig svenska om han så har varit i sverige i 30 år så hörs det tydligt att han är från danemark, däremot en svensk lär språka danska tämligen fart, här var en flicka som varit i danmark ett halvt år, så kom hon på visit i hemmet å då spatserade gåsen på gården och hon utbrister, "o va e de för underlie fule?"